

Nr 229.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till Statens informationsstyrelse för budgetåret 1940/41; given Stockholms slott den 5 april 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen ministern för utrikes ärendena hemställt.

GUSTAF.

Christian Günther.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 april 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, ANDERSSON, DOMÖ.

Ministern för utrikes ärendena anför efter gemensam beredning med t. f. chefen för finansdepartementet, statsrådet Quensel:

I statsverkspropositionen innevarande år har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Statlig informationsverksamhet för budgetåret 1940/41 beräkna ett förslagsanslag av 150,000 kronor. Vid min anmälan av ärendet — bilagan tredje huvudtiteln, punkten 23 — erinrade jag, att urtima riksdagen under den angivna rubriken anvisat ett förslagsanslag å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40. Detta anslag vore avsett för den särskilda informationsverksamhet, som under de av kriget föranledda förhållandena erfordrades i avseende å olika former av publik förkunnelse inom och utom landet och för vilken Kungl. Maj:t efter

krigsutbrottet upprättat vissa särskilda organ. Jag anmälde vidare, att ytterligare åtgärder berörande den statliga nyhetstjänsten vore under övervägande och att utredning påginge om en fastare organisatorisk ram för verksamheten i fråga, samt framhöll, att eftersom i detta läge några säkrare beräkningar ej kunde framläggas beträffande medelsbehovet för hithörande ändamål under nästkommande budgetår, ett beräknat belopp lämpligen syntes böra uppföras i förslaget till riksstat. Jag anhåller nu att få återkomma till detta ämne.

Genom beslut den 26 januari 1940 har Kungl. Maj:t upprättat en statens informationsstyrelse för handhavande av uppgifter, som angivas i en samtidigt fastställd instruktion, samt förordnat ordförande och övriga ledamöter i styrelsen, därav en militär ledamot jämte ersättare, ävensom meddelat vissa organisatoriska föreskrifter och avlöningsbestämmelser för styrelsens högre befattningshavare.

Enligt instruktionen åligger informationsstyrelsen att under Kungl. Maj:t handhava ledningen av den särskilda informationsverksamhet, som är erforderlig vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga av krig föranledda förhållanden, ävensom av den därvid erforderliga övervakningen av alla slags skildringar för allmänheten, såsom genom tidningar, tidskrifter, böcker, muntliga föredrag, bilder, film, radio, grammofoonskivor m. m. Vissa av styrelsens arbetsuppgifter ombesörjas genom utrikesdepartementets pressbyrå, närmare bestämt den styrelsen åliggande befattningen med till riket ej införda utländska tryckalster, utländska radioutsändningar och för utlandet avsett nyhetsmaterial, upplysnings- och propagandaverksamhet i utlandet ävensom upplysningsverksamheten rörande rikets förhållande till främmande makter. För stödjande av informationsstyrelsens förbindelser med pressen finnes en särskild nämnd, kallad pressrådet, bestående av sex av ministern för utrikes ärendena tillkallade representanter för pressen.

I samband med beslutet den 26 januari har Kungl. Maj:t förordnat, att inom styrelsen skola finnas, förutom ett gemensamt sekretariat, dels en upplysningsavdelning för frågor rörande upplysnings- och propagandaverksamheten inom landet, dels ock en allmän avdelning för frågor rörande övriga styrelsen åvilande arbetsuppgifter — i den mån dessa ej skola ombesörjas av utrikesdepartementets pressbyrå — ävensom frågor rörande styrelsens organisation, ekonomi, lokaler, inventarier o. dyl. Såsom chef för sistnämnda avdelning fungerar styrelsens vice ordförande, medan upplysningsavdelningen förestås av en av Kungl. Maj:t särskilt förordnad chef.

Inom utrikesdepartementet har upprättats en radioavlyssningsstation, som står under ledning av en utav pressbyråns tjänstemän.

Jag vill i detta sammanhang erinra, att med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 16 februari 1940 ett avtal träffats med Tidningarnas telegrambyrå, jämlikt vilket ett av byrån till den officiella italienska nyhetsbyrån utsänt ombud ställts till beskickningens i Rom förfogande för vissa uppgifter, mot det att staten bidrager med ett månatligt arvode till ombudet av 1,000 kronor.

Denna anordning torde böra medräknas bland de särskilda statliga informationsåtgärder, vilka vidtagits i anledning av krigsförhållandena.

På grundval av hittills föreliggande erfarenheter om medelsåtgången för den i anledning av kriget etablerade särskilda informationsverksamheten samt av uppgifter, vilka lämnats i en från informationsstyrelsen inkommen skrivelse den 20 mars 1940, beräknas medelsbehovet för styrelsen under budgetåret 1940/41 på sätt i det följande anges.

Bestämmelser angående arvoden och ersättningar till styrelsens ordförande och ledamöter samt till chefen för upplysningsavdelningen hava den 26 januari 1940 meddelats av Kungl. Maj:t. I fråga om ledamöterna av pressrådet — vilket inrättades redan vid krigsutbrottet — hava motsvarande föreskrifter av Kungl. Maj:t utfärdats den 15 september 1939. Ersättning i form av fast arvode utgår till ordföranden och vissa ledamöter av styrelsen, medan övriga styrelseledamöter ävensom pressrådets ledamöter åtnjuta ersättning i form av dagarvode enligt 1921 års kommittékungörelse. Styrelsens ordförande och vice ordförande uppbära därjämte ersättning för mistade avlöningsförmåner. Till bestridande av de fasta arvodena erfordras sammanlagt 2,300 kronor i månaden. Det till dagarvoden erforderliga beloppet torde ej böra beräknas lägre än 600 kronor för månad. Vid uppskattningen av denna kostnad har man utgått från ett genomsnittligt antal arbetsdagar av tolv i månaden för styrelseledamöterna och två i månaden för pressrådet. Till ersättning för mistade avlöningsförmåner kan för närvarande beräknas åtgå i runt tal 2,400 kronor i månaden. Medelsbehovet till *arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, bland vilka torde få medräknas det förut omnämnda arvodet till telegrambyråns ombud i Rom, beräknas således till sammanlagt (2,300 + 600 + 2,400 + 1,000 =) 6,300 kronor i månaden eller 75,600 kronor för år.

Avlöningar till övrig personal utgå enligt följande, av Kungl. Maj:t den 30 mars 1940 fastställda löneplan:

Lönegrupp	Lön för månad	
	Kronor	Kronor
I. skrivbiträde } kontorsvakt }	175	250
II. kontorsbiträde } expeditionsvakt }	225	300
III. granskningsbiträde } radioavlyssnare } kanslibitråde } förste expeditionsvakt }	275	350
IV. radioavlyssnare } kansliskrivare }	325	450
V. registrator och räkenskapsförare } amanuens } assistent }	400	600
VI. sekreterare	500	750
VII. förste sekreterare	650	950.

I samband med löneplanens fastställande bemyndigade Kungl. Maj:t styrelsen att antaga högst fyra befattningshavare med ersättning inom lönegruppen VII och högst elva befattningshavare med ersättning inom lönegruppen VI, därav tre för biträde med de uppgifter, vilka skola ombesörjas av utrikesdepartementets pressbyrå, samt att antaga erforderligt antal befattningshavare med ersättning inom lönegrupperna I—V, ävensom att — allt efter uppdragets art och beskaffenhet — bestämma ersättning till anlitade sakkunniga och till ortsombud. För närvarande finnas fast anställda en befattningshavare i lönegruppen VII, sex i lönegruppen VI, därav en tjänstgörande på pressbyrån, fem i lönegruppen V, därav två på pressbyrån, fem i lönegruppen IV, samtliga radioavlyssnare, femton i lönegruppen III, därav åtta radioavlyssnare, tre i lönegruppen II samt åtta i lönegruppen I, därav två på pressbyrån.

Arvoden till nu uppräknade befattningshavare uppgå till ett sammanlagt månadsbelopp av omkring 16,025 kronor. Härtill komma de ersättningar å tillhopa omkring 625 kronor i månaden, som utgå till den mera tillfälligt anställda personalen.

Bland nu ifrågavarande avlöningskostnader torde vidare böra uppföras *dels* styrelsens andel i kostnaden för portvakt och ombesörjande av eldning ävensom vissa regelbundet återkommande utgifter för extra vakthållning m. m., tillhopa omkring 625 kronor i månaden, *dels ock* ett belopp av åtminstone 800 kronor i månaden till mötande av icke på förhand beräkneligt behov av extra arbetskrafter, semestervikarier o. dyl. Till avlöningar till den av styrelsen antagna personalen skulle sålunda erfordras sammanlagt (16,025 + 625 + 625 + 800 =) 18,075 kronor eller för helt år 216,900 kronor.

Såsom avlöningskostnader torde slutligen böra uppföras *arvoden till sakkunniga* med 500 kronor i månaden, d. v. s. för helt år 6,000 kronor.

Informationsstyrelsens avlöningskostnader under budgetåret 1940/41 skulle enligt det nu anförda utgöra tillhopa ett belopp av 298,500 kronor, lämpligen avrundat till 300,000 kronor och fördelat på följande sätt:

	Kronor.
1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t..	75,600
2. Avlöningar till övrig personal	218,400
3. Arvoden till sakkunniga	6,000
	Summa kronor 300,000.

Styrelsens *omkostnader* fördela sig på reseersättningar, expenser och publikationstryck. Till reseersättningar torde icke böra beräknas lägre belopp än 300 kronor i månaden. De månatliga expenskostnaderna synas böra upptagas med åtminstone 6,900 kronor, vilket belopp specificeras på följande sätt:

	Kronor.
1. bränsle och lyse	120
2. städning	220
3. skrivmaterialier, papper, blanketter o. dyl.	1,000
4. telefon, telegram och annonsering	300
5. inköp och underhåll av inventarier	300
6. bokinköp, prenumeration å tidningar och tidskrifter m. m.	600
7. bild- och filmmaterial	500
8. radioapparaturen, drift och underhåll	3,500
9. oförutsedda utgifter	360

Summa kronor 6,900.

Slutligen synes ett belopp av 1,100 kronor i månaden böra beräknas till publikationstryck. Detta belopp är i sin helhet avsett att täcka tryckningskostnaderna för informationsstyrelsens tidskrift. Framhållas må, att de faktiska kostnaderna för tidskriften torde bli något mindre än det sålunda äskade beloppet, enär inflytande prenumerationsavgifter i vederbörlig ordning komma att redovisas till statsverket.

Med utgångspunkt från ovan angivna månatliga omkostnadsbelopp beräknas informationsstyrelsens omkostnader för budgetåret 1940/41 på följande sätt (i avrundade belopp):

	Kronor.
1. Reseersättningar	3,500
2. Expenser	83,000
3. Publikationstryck	13,500

Summa kronor 100,000.

Informationsstyrelsen gör i sin skrivelse följande allmänna uttalande angående de däri framlagda kostnadsberäkningarna:

» — — — de beräkningar som framläggas måste bli i hög grad approximativa. Styrelsens arbetsuppgifter äro både omfattande och mångskiftande. — — — I väsentliga delar ha dessa uppgifter icke förut i vårt land varit föremål för någon organiserad statlig verksamhet. Egna erfarenheter, vilka kunna tjäna till ledning vid arbetets planläggande och bedrivande, saknas följaktligen på nämnda områden. På grund härav har gällt — och gäller i viss mån allttjämt — för styrelsen att, vad särskilt angår nu åsyftade funktioner, pröva sig fram för att finna ändamålsenliga arbetsformer. Det har under sådana förhållanden syntts styrelsen lämpligt att för närvarande begränsa sig till att skapa en organisation, avpassad efter den aktuella situationens krav. På denna förhållandevis snävt tillmätta grundval bör sedermera, för den händelse en förändring av vårt lands utrikespolitiska läge skulle påkalla utvidgning och intensifiering av styrelsens verksamhet, en mera omfattande och effektiv organisation utan större svårighet kunna uppbyggas. Vid sina anslagsäskanden har styrelsen i stort sett utgått från den nu förefintliga personaluppsättningen liksom från de kostnader i övrigt, vilka kunna beräknas uppkomma vid en verksamhet motsvarande den som

styrelsen för närvarande bedriver. Skulle en förändring av verksamheten av ovan antydd art komma till stånd eller styrelsen eljest ställas inför nya uppgifter, vilka föranleda mera avsevärda utgifter, blir det uppenbarligen icke möjligt att hålla den sålunda utstakade kostnadsramen.»

Departement-
chefen.

Det informationsstyrelsen genom dess instruktion givna uppdraget innefattar mångskiftande arbetsuppgifter. För verksamheten har tillskapats en organisation anpassad efter det nuvarande lägets krav. Med utgångspunkt härifrån torde anslagsmedlen för nästa budgetår — lämpligen fördelade på ett förslagsanslag till avlöningar och ett förslagsanslag till omkostnader — böra beräknas. Emellertid har man att räkna med att förhållandena i fortsättningen kunna nödvändiggöra en utvidgning av verksamheten med därav betingad utbyggnad av organisationen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att härutinnan vidtaga erforderliga åtgärder, även om anslagen därigenom skulle komma att i väsentlig mån överskridas.

Under åberopande av de beräkningar, för vilka i det föregående redogjorts, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens informationsstyrelse* för budgetåret 1940/41 anvisa:

för *Avlöningar* ett *förslagsanslag* av . . . . kronor 300,000;
för *Omkostnader* ett *förslagsanslag* av . . kronor 100,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Stig Unger.